Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 234 (4870)
ПЯТНИЦА
НОЯБРИИН
30
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүн.

Сэрэгэй үеын хохидол ба дутагдалнуудые тэсэжэ советскэ хүнүүд унаһан малгайгаа абангүйгөөр ажаллаа, тиигэжэ бидэнэр тылдэхи манай хүдэлмэрилэгшэдтэ, илангаяа шэн зоригтэ советскэ эхэнэрнүүдтэ ба Эхэ орондоо хизааргүй дуратай советскэ залуушуулда хубита ашыень харюулха ёһотойбди.

В. М. МОЛОТОВ.

Трактор машинануудаа тарилгада бэлэдхэе!

Республикын түрүү машинно-тракторна станцинууд заһабарилгые хаһа болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэһэнэй ашаар, полевой хүдэлмэринүүдэй үедэ эхилээгүй амжалтануудые туйлана. 10 гаран МТС тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбые үлүү эн дүүргэһэн байха юм. Сагаангын, Селендумын, Иволгын, Саянтын МТС-үүд 15 хүсэтэй трактор бүхэнөөр нёдондоной хиһоо үргэгүй олон гектар элдүүрилжэ, тракторна хүдэлмэринүүдэй жэлэй түсэбыэ 113,8 процентһээ 160,6 процент хүртэр дүүргээ. Тэрэшэлэн олонхи МТС-үүд комбайнаар таряа хуряаха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Полевой хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ябадал трактор ба хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй эрхим шанар айгаар заһабарилагдаһанһаа болоно гэжэ һайса мэдэһэн түрүү МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд 1945—46 оной намар үбэлэй заһабарилгые саг соонь эхилһэн байха юм. Тэдэ МТС-үүд заһабарилгын бэлэдхэлые амжалтатайгаар үнгэргэжэ. трактор машинануудаа түргэн ба эрхим шанартайгаар бэлэн болгохо дүүрэн аргатай болоо.

Гашейн, Эгэтын, Сэлэнгын, Түрэин МТС-үүд трактор машинануудай заһабарилгые саг соонь эхилээд эмхитэйгээр ябуулжа байна. Эдэ МТС-үүд заһабарилгын гэр байра, станогуудые һайн шанартайгаар бэлэдхэһэл, прицепной машина зэмсэгүүдые заһабарилха газартаа бүгэдынь суглуулһан байха юм. Тэрэшэлэн заһабаридагшадта байра ба хамтын эдеэ түхеэрэһэн байна.

Гашейн МТС-эй коллектив СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын хүндэлэлдэ зорюулан, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод иимэ уялгануудые абаба гэбэл: бүхы трактор ба прицепной машина зэмсэгүүдые СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэр—1946 оной февралиин 10-да дүүргэхэ, байгша оной 4-дэхи квартал соо түсэбөөр хараалагдаһан 26 тракторай орондо, 40 трактор заһабарилха, январиин 1 хүртэр 40 плуг, 15 сеялкэ, 10 культиватор бэлэдхэхэ, 1946 оной июниин 1 хүртэр бүхы комбайнуудаа заһабарилха. Һунгалтын үдэр—февралиин 10 хүртэр комбайнуудай 18 мотоор, 8 комбайн бэлэн болгохо, ерэхэ жэлэй мартын 25 болтор 45 тракторист уудые бэлэдхэхэ, тэрэшэлэн слесарь, токарь болон түмэршэ дархашуулые һургаха, тракторист, бригадир, участково механигуудай дунда 7 хоног соо хоёр удаа техническэ һуралсал хэхэ, харьяатай колхозуудайнгаа хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэ заһабарилгада туһаламжа үзүүлхэ мэтэ байна.

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэр хүртэр МТС бүхэн олон тооной трактор машинануудые эрхим шанартайгаар заһабарилжа бэлэн болгоһон байха уялгатай. Тракторист, комбайнер заһабарилагшад бүхэн энэ түүхэтэ үдэрые ажалай эрхим амжалтануудаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсожо, заһабарилга дээрэ үдэр һүнигүй хүдэлмэрилэн, даалгабарияа үлүүлэн дүүргэхэ байна.

Намар үбэлэй заһабарилгын сезон эхилһээр хэдэн һара үнгэрбэшье, олонхи МТС-үүд трактор ба хүдөө ажалай машинануудые тарилгада хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ байха юм. Бага-Куналейн, Окино Ключевскэ, Ново-Брянскэ, Итанцын, Кабанскын болон бусад МТС-үүд алар ноябриин 25 болтор нэгэшье трактор бэлэн болгожо заһабариһаа гаргаагүй байһаар. Сагаан-Усанай, Эхэ-Кударын, Селендумын, Баргажанай, Кяхтын МТС-үүд оройдоо нэгэ-хоёр трактор бэлэн болгоһон байха юм. Сагаан-Усанай МТС заһабарилгын сезониие тон хангалтагүй бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Энэ МТС-эй олонхи трактор ба хүдөө ажалай машинанууд заһабарилгын эхилшэтэр МТС-эй буусада асарагдангүй поли дээгүүр хэбтэһэн байха юм.

Республикын Наркомзем, ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгуйсэдкомуудай зүгһөө МТС-үүдэй трактор машинануудай заһабарилгые шалгалха тушаа эрид хэмжээнүүд абтаагүй. Машинно тракторна станцинуудай олонхи хүтэлбэрилэгшэдэй энэ шухала хэмжээ-ябуулгада харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээ трактор заһабарилха октябриин түсэб бүхы республикын соо дүүрээгүй байна. Тэрэшэлэн ноябриин түсэб таһалдаха аюулда тохёолдонхой

Тракторнуудые заһабарилгын хажуугаар хүдөө ажалай машина зэмсэгүүд ба комбайнуудые бэлэдхэхэ ябадал зайлашагүй шухала байна. Урда жэлнүүдтэ комбайнын заһабарилгые удааруулһан дээрэһээ олонхи МТС-үүд саг дээрээ ортожо, энэ хүдэлмэриие мэгдээтэйгээр үнгэргэдэг дээрэһээ эрхим шанар сахидаггүй байһан юм.

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинууд трактор, комбайн машинануудай заһабарилгада запасна частьнуудые элбэгээр бэлэдхэжэ үгэхэ зорилготой. ПВРЗ, Металлоширпотреб, Главлесомеханизациин заводой трест, Депо ба бусад ажаүйлэдбэриин предприятинууд байгша оной 4-дэхи квартал соо горьтойхон тооной запасна частьнуудые бэлэдхэжэ, МТС-үүдтэ үгэхэ байгаа гэбэшье, дурсагдагша предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ харюусалгата зорилгоёо хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ.

Аймагуудтахи партийна, советскэ органууд гүрэнэй комиссинууд МТС-үүдэй трактор машинануудые ба комбайнуудые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар заһабарилха хэрэгтэ үдэр бүриин туһаламжа, хүтэлбэри үзүүлхэ зорилготой. Гүрэнэй комиссиин членүүд заһабарилагдаһан трактор, хүдөө-ажалай машина зэмсэг болон комбайнуудые тэрэ дары һайнаар шалгажа тушаан абаха байна.

Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй конгрессто байлсаха советскэ эхэнэрнүүдэй делегаци

Ноябриин 23-да Уласхоорондын эхэнэрнүүдэй конгрессто байлсаха советскэ эхэнэрнүүдэй делегаци Москваһаа Париж ошоһон байна. Тэрэ делегациие советскэ эхэнэрнүүдэй антифашистска комитедэй түрүүлэгшэ ВЦСПС-эй секретарь нүхэр Н. В. Попова толгойлхо байна, тэрэ халаа конгрессые зарлаха үүсхэлэй комитедэй членүүдтэй хамта Франциин столицада нэгэ хэды шэнээн үдэр түрүүн ошоһон байгаа.

Делегациин составта Рыбновскэ машинно-тракторна станциин суута трактористка Д. М. Гармаш, «Трехгорная мануфактура» гэжэ комбинадай утаһа ээрэлгын фабрикын стахановка А. В. Иванеева, эшээ шэрэлгын III-дахи рангын генерал-директор З. П. Троицкая, Метростройн инженер Т. В. Федорова, Советскэ Союзай Герой капитан Е. Я. Фомичева, авиациин подполковник Е. Д. Бершанская, медицинскэ наукануудай доктор профессор В. В. Гориневская, уранзохёолшо Е. В. Кононенко, уранзохёолшо А. А. Караваева, РСФСР-эй габьяата артистка Л. В. Зеркалова, РСФСР-эй арадай артистка, сталинскэ шагналай лауреат В. П. Марецкая, доцент М. М. Пидтыченко (УССР) СССР-эй арадай артистка Л. П. Александровская (БССР), Н. А. Джавахишвили (Грузи), Э. Э. Вайнберг (Латви), Бахтыгуль Алтыбаева (Туркмени), С. Г. Арешян (Армени), З. Н. Гагарина, Т. М. Зуева, К. И. Кирсанова, М. Д. Ковригина, Н. М. Парфенова ба бусад болоно. (ТАСС).

Закарпатска Украина тухай договор ратификацилагдаба

Ноябриин 27-до СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол Закарпатска Украина тухай Советскэ Социалистическэ Республиканууудай Союзай болон Чехословацка Республикын хоорондо 1945 оной июниин 29-дэ Москвада баталагдаһан договорые ратификацилһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын аймагай малажалай выставкэдэ хабаадаһан Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозниигууд —үүлтэртэ малай фермые даагша Цыңда Доржиева (зүүн гарһаа). Пыренлулма Чойсоронова, Даба Гармаев гэгшэд байна. О. Зенинин фото.

МАЛАЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ХАРАЛГА БОЛОБО

Байгша оной ноябриин 21-дэ Иволгын аймагай малажалай выставкэ болобо, тэндэ түрүүшүүлэй амжалтануудые дэлгэрэнгыгээр харалга болобо. Колхоз, нютаг бүхэнһөө суглараһан түрүүшүүл малажалые хүгжүүлхэ, тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар горьтойхон амжалтануудые туйлаһан байха юм. Выставкэдэ хабаадагшадай дунда «Коминтерн» колхозой адуушан Цыбикханда Дармаева бии. Энэ нүхэр 100 гүүнһээ 78 унага абаһан байха юм. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшан Ш. Тарбаев гэгшэ 160 толгой мал адуулжа, бүгэдынь тобир тарган болгоһон байна. Тиин, энэ нүхэр аймагай түрүү малшад һаалишад болон сабшалангай үндэр ургаса туйлаһан луговодуудтай хамта малажалай выставкэдэ ерээ.

Иволгын аймаг малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб өөртэ бодо малаар—108,8 процент, хони ямаагаар—111 процент дүүргэһэн байха юм. Гэбэшье, адуу мори үсхэбэрилхэ талаар гүрэнэй түсэб 97,2 процент дүүргэһэнинь аймагай колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба мориной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэдые нилээдгүй гэмтүүлбэ. Тэдэнэр адуу мори үсхэбэрилхэ түсэбөө заатагүй дүүргэхэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлбэд. 1944 оноһоо орходоо һү һаалгань хараа байса дээшэлһэн байна. Хэрбээ нёдондо һаамхай үнеэн бүриһөө 249 литр һүн гараһан байгаа һаа, мүнөө жэлдэ 447 литр байха юм.

1945—46 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулагдаа. Тэрээн дээрэһээ мэдэхэдэ, колхозуудай үхэр мал нёдондоной хиһоо тобир тарганаар үбэлые угтаба.

Нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэлгэ тухай тусгаар павильон соо харуулагдаа. Энэ «Майн 1» колхозой луговод Андрей Яковлевич Корнеевэй хүдэлмэри табигдаһан байна. Нүхэр Корнеев 15 гектар участогһаа дунда зэргээр га бүриин 50 гектар үбһэ хуряаһан байба. XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ сабшалангай үндэр ургаса хуряагаа. Дунда зэргээр энэхид гектар бүриин 14 центнер үбһэ абаһан байна. Тиихэдэнь, тус колхозой луговод Константин Михайлович Рупашев гэгшэ гектар бүриин 53 центнер үбһэ хуряаһан байха юм.

Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—103.4 процент, өөртэ бодо малаар—125 процент, хони, ямаагаар—118 процент дүүргэһэн Гильбирын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз выставкэдэ хабаадалсаһан байна. Малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—101 процент, өөртэ бодо малаар—111,7 процент, хони ямаагаар—120,9 процент дүүргэһэн «Улаан Оронго» колхоз эндэ хабаадалсаа. Дээрэхи хоёр колхозууд өөрынгөө павильонууд соо малажалһаа абтаха ашаг шэмыень дэлгэрэнгыгээр харуулһан байна.

«Майн 1» колхоз хоёр ехэ гахай ба һү ехээр үгэдэг үнеэдые асаржа табиһан байха юм. Нэгэ үнеэниинь энэ оной 10 һара соо 1.160 литр һү үгэһэн байна. Энэ үнеэе һаалишан Загузина гэгшэ харууһалдаг юм. «Улаан Оронго» колхозой хониной-товарна фермэһээ 4 хурьга түрэһэн хонин түлнүүдтээ асарагдаһан байна. Энэ хонин 3 түрэхэдөө 11 хурьга гаргаа. Хонишон Цыбик Амуктуева гэгшэ 126-ай орондо, 156 хурьга абажа, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээһэнэй ашаар, ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 15 хони абаһан байна.

Иволгын аймагта үнгэрэгдэһэн малажалай выставкэ халаа колхоз, фермэ, гүүрт, отара, малшан бүхэнэй иимэ амжалтануудые туйлажа шадаха байһыень гэршэлжэ үгөө.

Бурят-Монголой урда ВКП(б)-гэй ЦК-гай табиһан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ энэ аймагай колхозууд бүхы хүсөөрөө оролсожо, адуу малые олошоруулан, ашаг шэмэ ехэтэй болгохо дүүрэн аргатай.

Кударын аймагай малажалай түрүүшүүл

Эндэхи малажалай выставкэдэ хоёр колхоз, 18 фермэ, 101 малажалай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаһан байна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—107,3 процент, өөртэ бодо малаар—104 процент, хони ямаагаар—119 процент дүүргэһэн, малажалай продуктнуудые тушаа а талаар гүрэнтэй гөө үшөө август соо бүримүһэн тооһон байха юм.

„Баян-Булаг" колхоз малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб адуу морёор—100 процент, өөргэ бодо малаар—103 процент, хони ямаагаар—109 процент дүүргэһэн, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые хаһа болзор соонь, һайн шанартайгаар шиидхэһэн байна. Тиигэжэ дээрэхи хоёр колхозууд аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаба.

Гүрэнэй түсэбые 113 процент дүүргэһэн, 780 хониноо 791 хурьга абаһан „Красная заря" колхозой хониной-товарна фермэ выставкэдэ хабаадалсаһан байна. Энэ фермые даагша Иннокентий Гаврилович Жарников гэгшэ 7 түрүү хонишодтоёо выставкэдэ ерээ. Шараголой сомоной мориной-товарна фермэ (даагшань нүхэр Цыреторов) гүрэнэй түсэбые 107 процент дүүргэһэн, 48 гүүнһээ 38 унага абаһан байха юм. Тиин, энэ фермэ аймагай выставкэдэ хабаадалсаха эрхэ олоһон байна.

Аймагай малажалай выставкэдэ хабаадагшадай 50 хүн адуу мал үсхэбэрилхэ ба тэдэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо шалгараһан байжа шан абаба. Тэдэнэй дунда „Красная заря" колхозой хониной-товарна фермые даагша нүхэр Жарников, Шараголой сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мориной-товарна фермые даагша нүхэр Цыреторов ба бусад бии.

Ноябриин 23-24—эй үдэрнүүдтэ выставкэ боложо дүүрээд, удаань малажалай түрүүшүүлэй суглаан үнгэргэгдэбэ. Суглаанда хабаадагшад түрүү хүдэлмэриингөө дүршэл шадабариие үргэнөөр хөөрэлдэжэ, халан абалсаһан байха юм. Тиин, **1945—46 онуудай үбэлжэлгые гараа гайгүйгөөр үнгэргэжэ, малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ба тэдэнһээ абтаха ашаг шамыень дээшэлүүлхэ** тушаа тодо һонор хэмжээнүүдые хараалһан социалистическэ уялгануудые абаад, аймагай бүхы эрэ тэй эмэгтэй колхозниигууд болон малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ хандалга гаргаһан байна.

Кударын аймагай олонхи колхозууд адуу малые үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэлгээр таагдажа ябана. Тиимэдэ эдэнэр түрүүшүүлэй хүдэлмэриие халан абажа, тохёолдоһон дутуунуудаа ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха байһаниинь лаатай.

Д. ЦЫРЕНПИЛОВ.

Мори унаае муугаар харууһална

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой адуу моридой олонхидынь имагтал муугаар харууһалагдаһан дээрэһээ туража шадал шэнээгүй болошонхой. Колхозой правлени ба партийна организаци адуу моридые атар тарган ба хүсэ ехэтэй байлгахын түлөө огто анхарнагүй гэхэдэ һэжэггүй. Энэ жэлэй хоёрдохи хахад соо алар гурбан моришодые һэлгэһэн байха юм. Эдэнэр моридые һайн харуулха хэрэгтэ ханамжагүйгөөр хандажа, олон толгой моридые туруулаба. Хүдэлмэришэ моридойнь алар 24 толгой дунда, 25-иинь дундаһаа доошо шадалтай болгоһон, 10 моридой вюрга, хүзүүнэй холгоогдоһон ябадал энээниие баримталан гэршэлнэ.

Адуунда ябаха гүүдые хүндэ хүдэлмэридэ хэрэглэдэг дээрэһээнь зарьманиинь һубайраһан ба турашаһан байха юм. Бэлшээридэ ябадаг адуунииһь бүхэли һүниндөө хорой соо хаалгаатай хонодог байна.

Колхозой ветеринарна фельдшер нүхэр Донская гэгшэ адуу моридые элүүр энхэ ба тобир тарган байлгаха хэрэгтэ тон хайша хэрэгээр хандадаг байха юм.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Сороковиков ба таряанажалай бригадын бригадир Сороковикова гэгшэд хүдэлмэришэ моридые колхозниигуудай харюусалгада актын ёһоор тушаажа үгэхэ эрилтые мүнөө хүртэр дүүргэнэгүй. Тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай газарай таһаг ба малажалай специалистнар тус колхозой адуу моридые үсхэбэрилхэ хэрэгтэ эзэн бусаар хандажа байһыень һайса мэдэһэн аад, энэ ябадалые усадхаха тушаа мүнөө хүртэр хэмжээ абанагүй.

А. БАДМАЕВА.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ 434-дэхи Улан-Удын городской окружной һунгуулиин комиссиин составые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримэй» 47, 48 ба 49-дэхи статьянуудай ундэһөөр, БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ 434-дэхи Улан-Удын городской окружной һунгуулиин комиссиие олониитын организацинуудай болон ажалшадай общество нуудай удаадахи түлөөлэгшэдэй составтайгаар баталха гэбэл:

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Хамаганов** Антон Халбаевич—Улан-Удэ городой Городской районой коммунистическэ организациһаа;

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Ситникова** Валентина Александровна — Медико-санитарна ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

һунгуулиин комиссиин секретарь **Иванов** Иван Васильевич—финансово-банковскэ хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

һунгуулиин комиссиин членүүд: **Сыденова** Антонина Николаевна—эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

Янгирова Магира Хасановна—Улан-Удэ городой Центральна поликлиникын хүдэлмэришэд, албахаагшад ба медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдһөө;

Красовская Ольга Мартыновна—Улан-Удын городской электростанциин хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

Галецкая Евгения Прокопьевна—Улан-Удэ городой Городской районой комсомольско организациһаа;

Бунарев Павел Федорович—Улан-Удын мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

Парфенов Георгий Иннокентьевич—Улан-Удын Мяханай-консервнэ комбинадай хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

Маринова Мария Михайловна—Медико-санитарна ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

Тимин Александр Иванович—искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. ЦЫДЕНОВА.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. МОНКЕТОВ.

г. Улан-Удэ, Советүүдэй Байшан
1945 оной ноябриин 27.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын паровозо-бүтээлгын окружной һунгуулиин комиссиин составые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримэй» 47, 48 ба 49-дэхи статьянуудай ундэһөөр, БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын паровозо-бүтээлгын һунгуулиин окружной комиссиие олониитын организацинуудай болон ажалшадай общество нуудай удаадахи түлөөлэгшэдэй составтайгаар баталха гэбэл:

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Шаройко** Павел Михайлович—паровозо-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад болон инженернүүдһээ;

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Стрижак** Евгений Ефимович—Гүрэнэй заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

һунгуулиин комиссиин секретарь **Воронцова** Клавдия Фёдоровна—Мяханай-консервнэ комбинадай хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

һунгуулиин комиссиин членүүд: **Виноградов** Пётр Николаевич—Мелькомбинадай хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

Глушков Никита Александрович—Лесозаводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

Доржиева Ольга Гармаевна—«Кооператор-Комсомолец» гэжэ олзоборилгын артелиин членүүдһээ;

Мезенцева Анна Михайловна—Улан-Удэ городой Пригороднэ районой коммунистическэ организациһаа;

Шведкова Мария Ивановна—Улан-Удэ городой Пригороднэ районой комсомольско организациһаа;

Византийская Варвара Павловна—Улан-Удэ городой № 67 һургуулиин багшанарай коллективһээ;

Муратов Михаил Константинович—Гүрэнэй заводой комсомольско организациһаа;

Онищенко Денис Николаевич—паровозо-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. ЦЫДЕНОВА

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В. МОНКЕТОВ.

г. Улан-Удэ. Советүүдэй Байшан.
1945 оной ноябриин 27.

Польша СССР хоёрой хоорондо сэхэ ябаха түмэр харгын харилсаан тухай

Москвада хөөрэлдөөн болоһоной эсэстэ, 1945 оной ноябриин 23-да. СССР Польша хоёрой хоорондо түмэрхаргыгаар сэхэ ябаха тухай ССР Союзай Зам-харилсаанай Арадай Комиссариадай болон Польско республикын зам харилсаанай министерствын хоорондо хэлсээн баталагдаба.

Тэрэ хэлсээн соо хараалагдаһан зүйлнүүд гэбэл: ашаа шэрэлгын условинууд, тарифууд, хурдан ябадалай составые хэрэглэхэ условинууд, польско түмэр харгыгаар хүнидэлэн транзидаар ябажа Германидахи советскэ эзэмдэлгын зоно ба Советскэ Союзай хоорондо шарагдахэ ашаанай бүрин бүтэн байхын түлөө харюусалга ба ашаа шэрэлгын условинууд гэхэ мэтэ болоно.

Хэлсээн дээрэ гараа табигшад: ССР Союзай Зам харилсаанай Арадай Комиссариадай зүгһөө—Арадай Комиссарай орлогшо нүхэр Бешев болон НКПС-эй уласхоорондын харилсаануудай таһагай начальник нүхэр Низовцев; Польско республикын Зам харилсаанай министерствын зүгһөө—зам харилсаанай вице-министр г-н Олевинский болон коммерческо-тарифна департаментын директор г-н Вышковский гэгшэд мүн (ТАСС).

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БМАССР-һээ Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын городской окружной һунгуулиин комиссиин составые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримэй» 43, 44 ба 45-дахи статьянуудай үндэһөөр, БМАССР-һээ Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын городской окружной һунгуулиин комиссиие олонниитын организацинуудай болон ажалшадай обществонуудай удаадахи түлөөлэгшэдэй составтайгаар баталха гэбэл:

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Балдано** Пампил Гармаевич—искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Смирнов** Николай Андреевич—СССР-эй оборонно ба авиационно-химическэ байгуулалгада туһалха советэй республиканска обществоһоо (Осоавиахим);

һунгуулиин комиссиин секретарь **Модогоев** Андрей Урупхеевич—политгэгээрэлэй учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

һунгуулиин комиссиин членүүд:

Минеев Петр Васильевич—Байкало-Сэлэнгын пароходствын Управлениин хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа;

Комиссаров Иван Спиридонович—Бабушкин городой городской комсомольско организациһаа;

Бражник Иван Никифорович—Кабанскын аймагай 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудһаа;

Поломошин Александр Афанасьевич—Тимлюйскэ МТС-эй хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа;

Борисова Дарья Прокопьевна—Байкало-Кударын аймагай эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа.

Самсонова Нина Ивановна—Прибайкальска аймагай эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа;

Готолов Даниил Степанович—Иволгинска коммунистическэ организациһаа;

Мельников Сергей Григорьевич—Иволгын аймагай 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудһаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Г. ЦЫДЕНОВА.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **МОНКЕТОВ.**

г. Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1945 оной ноябриин 28.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БМАССР-һээ Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын хүдөөгэй окружной һунгуулиин комиссиин составые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримэй» 43, 44 ба 45 статьянуудай үндэһөөр, БМАССР-һээ Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын хүдөөгэй окружной һунгуулиин комиссиие олонниитын организацинуудай болон ажалшадай обществонуудай удаадахи түлөөлэгшэдэй составтайгаар баталха гэбэл:

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Балнов** Михаил Николаевич—Сэлэнгын аймагай газартаряалангай органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа;

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Щербаков** Константин Павлович—Заиграевска коммунистическэ организациһаа;

һунгуулиин комиссиин секретарь **Болтахинова** Анна Багдуевна—гүрэнэй учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй областной профессиональна организациһаа;

һунгуулиин комиссиин членүүд:

Тарбаева Ханда Тарбаевна—Хоринин аймагай «Улан-Одон» колхозой колхозниггуудһаа;

Ананьева Татьяна Михайловна—Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудһаа;

Ильин Орло Алексеевич—Хоринин Леспромхозой хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа;

Бадмацыренова Дулгар—Мухаршэбэрэй аймагай «Комсомол» колхозой колхозниггуудһаа;

Дерябин Никифор Калистратович—Бичурын аймагай Круминай нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудһаа;

Никифорова Анна Михайловна—Сэлэнгын аймагай эхин ба дунда һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа;

Бородин Павел Яковлевич—Наушка станциин хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа;

Цыдыпов Цыбик Цыренович—Хэжэнгын аймагай «Зурганай зам» колхозой колхозниггуудһаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Г. ЦЫДЕНОВА**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **В. МОНКЕТОВ.**

г. Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1945 оной ноябриин 28.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын хүдөөгэй окружной һунгуулиин комиссиин составые баталха тухай

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримэй» 47, 48 ба 49 статьянуудай ёһоор, БМАССР-һээ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ Улан-Удын хүдөөгэй окружной һунгуулиин комиссиие олонниитын организацинуудай болон ажалшадай обществонуудай удаадахи түлөөлэгшэдэй составтайгаар баталха гэбэл:

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Врублэвский** Николай Касьянович—Улан-Удын депогой хүдэлмэришэд ба албахаагшадһаа;

һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Маслов** Константин Ефимович—Байкало-Сэлэнгын пароходствын хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа.

һунгуулиин комиссиин секретарь **Никитина** Валентина Сергеевна—Улан-Удын Шэлэй заводой хүдэлмэришэд, албахаагшад ба инженернүүдһээ;

һунгуулиин комиссиин членүүд:

Добровольский Иван Романович—Зүүн-Сибириин түмэрхаргын 4-дэхи таһагай районно профессиональна союзһаа;

Ананьина Татьяна Николаевна—Зүүн-Сибириин түмэр харгын 4-дэхи ба 5-дахи таһагуудай Улаан Брест ба Улаан Полумесяцын линейно комитедһээ;

Калинин Сергей Степанович—Улан-Удэ станциин узелэй коммунистическэ организациһаа;

Будаев Иши Будаевич—Иволгын аймагай гүрэнэй учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа;

Доржиев Бимба—Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозниггуудһаа;

Чулкова Нина Сергеевна—Иволгын аймагай газартаряалангай органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна организациһаа;

Михалев Александр Иванович—Иволгын аймагай «Майн 1» колхозой колхозниггуудһаа;

Тудупов Гарма—Иволгын аймагай «Красный Оронгой» колхозой колхозниггуудһаа.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Г. ЦЫДЕНОВА.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **В. МОНКЕТОВ.**

г. Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан. 1945 оной ноябриин 28.

БМАССР-эй габьяата артистнууд Д. Д. Дагбаева ба Б. Н. Вампилов гэгшэд.

О. Зенкиин фото.

„СОЦИАЛИЗМ" КОЛХОЗ ЮУНДЭ ГЭЭГДЭНЭБ?

һаяхан Зэдын аймагай «Социализм» колхозой партийна эхин организациин членүүдэй хамтын суглаан болобо. Тэрээн дээрэ «ВКП(б)-гэй обкомой XXI ба партиин айкомой III пленумүүдэй дүнгүүд тухай» асуудал эдибхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Суглаанда хабаадалсагшад хадаа шүүмжэлгые нюур сахингүйгөөр эрхилжэ, партийна организациингаа ба колхозойнгоо правлениин хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлбэ.

Тус партийна эхин организаци болбол ВКП(б)-гэй 18 член ба 6 кандидадһаа бүридэнэ. Хэрбээ эдэнэрэй хүсые колхозойнгоо ажахын шухала һалбаринууд дээрэ зүбөөр табиһан байгаа һаа, энэ партийна организаци болбол малажал үсхэбэрилхэ болон үндэр баян ургаса ябаха талаар ехэхэн амжалтануудые түйлаха байһаниинь элитэ.

Гэхэ зуура, тэндэхи олонхи коммунистнууд хадаа колхозойнгоо ажахы дээрэ сэхэ хүдэлмэрилдэггүй, харин хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ ажаллана. Тус колхозой гол ажахынь—малажал болоно. Теэд энэ һалбари дээрэ оройдоо 3 коммунистнууд хүдэлмэрилжэ байха юм. Малшадай дунда партийно-политическэ ба ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр хэнэ.

Ушар иимэһээ энэ колхоз болбол байгша оной ноябриин 1-эй мэдээгээр малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые эбэртэ малаар—91,5 процент, адуу моридоор—97,6 процент ба хони ямаадаар—99 процент дүүргэһэн байгаа.

Адуу малай гээлтэ хороолтодо орохо, эхэ малнуудай һубайраха ябадал ехэхэн хэмжээндэ хүрөө. Тэрээнһээ гадна, малай үдэхэ ябадал хангалтагүй байһаар. Жэшээнь, энэ оной ноябриин 1-эй мэдээгээр 100 эхэ гүүнһээ оройдоо 7 унага, 100 эхэ үнеэдһээ 68 тугал, 100 эхэ хониһоо 58 толгой хурьга абаба. Үнгэрэгшэ 10 һарын туршада 18 толгой адуу морин, 33 толгой эбэртэ мал, 94 толгой хони ямаан имагта харууһа муутай дээрэһээ үхэһэн баримтанууд элирүүлэгдээ.

Колхозно партийна эхин организаци ба тэрэнэй членүүд болбол үбэлэй үедэ өлбэг дэлбэгээр хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ тушаа горьтой тэмсэл хээгүй дээрэһээнь үбһэ сабшаха түсэб арайхан гэжэ 18 процент, силос дараха түсэб 12,5 процент дүүргэгдэжэ, адууһа малаа үбһэ тэжээлээр хангаха түсэб бүхы дээрээ 39,5 процент дүүргэгдэбэ.

Үбһэ тэжээл нэмэжэ бэлдэхэ тушаа партийна организаци ба колхозой правлени ямаршье хэмжээ ябуулгануудые абаагүй байшоо. Малай үбэлжэхэ байрануудые заһабарилха ба сагаалаха, тэрэшэлэн малшадай ажаһууха гэр байрануудые бэлдээгүй байна. Малшадые дулаан хубсаһаар хангаха хэрэг ябуулагдаагүй ушарһаа 12 мал адуулагшадай оройдоо 6-ниинь дулаан хубсаһаар хангагдаа, бусад малшадынь хубсаһа хунараар хангагдаагүй зандаа.

Тэрэшэлэн тарянажалаа һайжаруулха тушаа эндэхи коммунистнууд ямаршье эмхидхэлтэй хүдэлмэри хэбэгүй. Пар хахалха түсэбөө 75 процент дүүргээ. Намарай пар хахалха түсэб 41,7 процент болгогдоо. Мүнөө хабарай таряалтада бэлэдхэхэ хүдэлмэри эрхилэгдэнэгүй, үрһэ сэбэрлэхэ, хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдые заһабарилха гэхэ мэтын хүдэлмэри үшөө эхилээгүй «саг эртэ» гэжэ шалтаглаад, һанаа амархан һуужа байнад.

Колхозниггуудайнгаа дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тухай асуудалнуудые партийна организаци тон хангалтагүйгөөр хэнэ. Эндэхи 10 агитатор даалгагдажа үгтэһэн участогууд дээрэ гаража, колхозниггуудые һунгуулиин Дүримтэй танилсуулха ба политическэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ талаар тиимэ гэшэгүй муугаар хүдэлмэрилнэ. ВКП(б)-гэй член нүхэр Балханова һүүлэй үедэ нэгэшье хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөгүй, һанаа амархан гэртээ һууна. Теэд агитколлективэй хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Лубсанов ба парторганизациин секретарь нүхэр Балашкеева гэгшэд агитаторнуудайнгаа хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлхэ болон тэдэнэрэй хүдэлмэриин шалгажа байдаг заншалгүй байха юм.

Малажалай фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилдэг колхозниггуудай дунда ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри хэхэ агитаторнууд нүхэд Ильин ба Бамбуева гэгшэд нэгэшье хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөөгүй байһаар. Ханын газетэ ба дайшалхы хуудаһануудые малажалай фермэнүүд ба гүүртнүүдтэ гаргаһан ябадал байхагүй юм. ВКП(б)-гэй айкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд гү, али лекторнууд ерэжэ, малшадай дунда политическо-теоретическэ темэтэй элидхэл ба лекцинүүдые уншадаггүй.

«СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ дүримые», Сталинска Конституциие ба нүхэр В. М. Молотовой түүхэтэ элидхэлтэй эрэгтэй эмэгтэй колхозниггуудые гүнзэгыгөөр танилсуулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулнад. Советскэ Союзай уласхоорондын оршон байдалтай ба һунгуулиин Дүримтэй һайн танилсаһан колхозниггууд үсөөн тады тоологдоно. Уншалгын байшан ба улаан булангай хүдэлмэрилэгшэд культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие тон һулаар ябуулна гээшэ.

Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Будашкеева болбол коммунистнуудай политическэ һуралсалые дээшэлүүлхэ тухай анхарал оролдолгоёо хангалтагүйгөөр гаргана. Тиимэһээ «ВКП(б)-гэй историин хуряангы курсые» шудалхын тулада эмхидхэгдэһэн кружогой заняти апрель һараһаа хойшо хэгдээгүй байна. Мүн эндэхи олонхи коммунистнууд газетэ ба журналнуудые уншажа, өөһэдынгөө политическо-теоретическэ мэдэрэлые дээшэлүүлдэггүй дээрэһээнь, большевистскэ партиин историтой һайнаар танилсаагүй байхаһаа гадна, мүнөө үеын оршон байдал тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ шаданагүй.

ВКП(б)-гэй обкомой XX ба XXI пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгадаггүй гэжэ суглаанда хабаадалсагшад шүүмжэлбэ. Тус партийна организаци хадаа сүүлэй бүхэндөө эдэ шиидхэбэринүүд тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээд, дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые абабашье һаа, тэрэнэйнгээ дүүргэлтые шалгадаггүй байгаа. Жэшээнь, герасимовска звено эмхидхэхэ, үүлтэртэ малые үсхэбэрилхэ хэрэгые һайжаруулха, малажал дээрэ хүдэлмэрилдэг колхозниггуудай ажабайдалые һайжаруулха тухай гэһэн шиидхэбэри гаргагдаһан байгаа. Теэд энэ шиидхэбэринь гансахан лэ саарһан дээрэ бэшэгдээд, дүүргэлтэ болгогдонгүй үлэһэн байшоо.

Малажалда түрүү хүнүүдые табиха тушаа асуудал хэдэн дахин хэлсэгдэбэшье һаа, энэнь баһал бэелүүлэгдэнгүй хооһон саарһан дээрэ мартагдашанхай.

Дээрэ хэлэгдэһэнһээ харахада «Социализм» колхозой партийна эхин организаци болбол хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһаниинь элитэ. Иимэ гээгдэлэй түлөө түбхын түрүүнэ тус колхозой колхозниггууд өөһэдөө зэмэтэй. Энэ алдуу заһажа абаха хүсэн энэ организацида бии.

Г. ОДОЕВ, ВКП(б)-гэй обкомой инструктор.

СССР-тэ эсэргүү дайн сэрэгтэ Германиин бэлэдхэл хэһэн тухай документ

НЮРНБЕРГ, ноябриин 24. (ТАСС). Ноябриин 23-да гэмнэгшэд болбол Гитлерэй ставкын хэблэжэ гаргаһан документнүүдэй нэгэнэй оршуулгые трибуналда барһан байгаа. Тус документ 1940 оной декабриин 18-да 9 экземпляраар зохёогдожо гаргагдаһан аад, «Тон нюуса» гэһэн тэмдэгтэй байна. Документ хадаа «№ 21 директивэ. Барбароссой түсэб» гэһэн нэрэтэй юм.

«Германска зэбсэгтэ хүсэнүүд Англида эсэргүү дайн сэрэгые үшөө дүүргээгүй байхадаа хурдан түргэн кампани ябуулһанай эсэстэ, Советскэ Россиие үй бута сохихоор бэеэ бэлдэхэ ёһотой. (Барбароссой түсэб) гэжэ энэ документ соо хэлэгдэнэ. Тиимэ зорилготойгоор арми болбол эзэмдэгдэһэн газар нютагуудые гэб гэнтын добтолгонуудһаа аршалан сахихын тулада үлэхэ байһанһаа бэшээрынь бүхы соединенинүүдые хэрэглэхэ ёһотой. Зүүн кампаниие ябуулхын тулада агаарай сэрэгэй флот болбол газар дээрэхи сэрэгэй ябуулгануудые түргэнөөр дүүргэжэ, тэрээгээр германска зүүн газар дайдые аюулгүй болгохо арга олгожо шадаха тиимэ ехэ хүсые сүлөөлхэ ёһотой. Зүүн зүгтэ гол ехэ хүсые суглуулха ябадал гансал иимэ гуримтайгаар хэгдэхэ байна гэбэл: дайнай боложо байһан хамаг бүхы газар, манайхинай гарта бии байһан буу зэбсэгүүдэй бии байһан район хадаа гэб гэнтэ агаарһаа добтолжо болохо ябадалһаа хүсэд аршалагдажа, аюулгүй болгогдохо ёһотой. Мүн тэрэшэлэн Англида эсэргүүсэхэ ба илангаяа тэрэнэй хангалгын харгы замуудта эсэргүүсэхэ добтолгонууд оройдоо зогсоогдоод байха бэшэ. Уһан-сэрэгэй флодой гол хүсые зангидан гаргаха гээшэ Англида эсэргүүсэхэ болон мүн тэрэшэлэн зүүн кампаниие ябуулха үедэ хубилгагдаха ёһогүй. Хэрбээ шухала хэрэгтэй болоод байгаа юм һаань, дайнай эхилжэ болохоор байһан сагһаа 8 недели урда тээ Советскэ Россида эсэргүүсэхээр сэрэгүүдые суглуулагты гэжэ захирха байнаб. Хэрбээ бэлэдхэл түхеэрэлгэнүүдэй хэгдээгүй байгаа юм һаань тэрээндэ айхабтар ехэ саг хэрэглэгдэхэ байһан тула, мүнөө энэ гэһээр эхилжэ 1941 оной майн 15 хүртэр дүүргэгдэхэ ёһотой. Добтолго хэхээр бэлэдхэхэ ябадалай эли болохогүйн тулада, угаа һэргэг байха хэрэгтэй. Верховно Командованиин хэжэ байһан бэлэдхэл доро дурсагдаһан үндэһэ һуури дээрэ хэгдэхэ ёһотой гэбэл: гол зорилгонь хадаа Баруун Россида байһан ородой армиин гол ехэ хүсэнүүд хадаа аяар холо хүртэр танкнуудаар хушууран орохо ябадалые хэжэ, зүрхэтэй зоримог байлдаануудаар үгы хэгдэхэ ёһотой, Россиин үргэн ехэ газар дээрэ дайсанайнгаа сэрэгүүдэй дайшалхы шадабарида сохигдоод суларха ябадал гараха ёһогүй. Түргэнөөр намнажа ородой агаарай сэрэгүүдэй германска имперскэ газарые атаковаха аргагүй болохо тусхай линии түйлагдаха ёһотой. Энэ сэрэгэй ябуулга хэхэ түрүүшын зорилго хадаа, азиатска Россиһаа Волга-Архангельск гэһэн линии дээрэ бэеэ хамгаалгын хаалта бии болгохо ябадал болоно. Уралда үлэд байһан Россиин эгээн һүүлшын индустриальна база хадаа шухала болоод байбал агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй добтолгоор үгы хэгдэжэ шадагдаха юм. Энэ дайн соогуур ородой Балтийска флот өөрын базагүй ба дай хэхэ аргагүй боложо түргэн һалаха байна. Дайнай эхилээд байхада хүсэ ехэтэй сохилтонуудые хэбэл ородой агаарай сэрэгэй эдибхитэйгээр оролсохо ябадал болюулагдаха ёһотой.

Документын хоёрдохи хубинь хадаа «Боложо бололтой союзнигууд ба тэдэнэй зорилгонууд» гэжэ нэрэтэй юм. Эдэ бүхы документын хубиие гэмнэгшэд орхижо алад гараһан байгаа ха. Хоёрдохи параграфһаа дүрбэдэхи хуудаһанай нэгэ абзац соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Румыниин зорилгонь хадаа тэндэ суглараад байһан сэрэгүүдтэй хамтаржа, дайсаниие хамһалсаха ба тэрээнһээ гадна тылдэ туһалбариин алба нэмэжэ хэхэ зэргэтэй».

Гэмнэлтын актын 4-дэхи параграфай 86-дахи хуудаһанһаа абтаһан иимэ юумэ бии байна гэбэл:

«Бүри эртээнһээ сэрэгэй бэлэдхэлдэ хабаадуулагдаха офицернүүдэй тоонь тон лэ үсөөн байха ёһотой. Тиихэдэ түсгаар зорилго дүүргэхын тулада хэрэгтэй бусад хүнүүд хадаа энээн тухай шадаал һаа хожом хойно ойлгохо мэдэхэ ёһотой. Тиигээгүй юм һаа, манайхинай бэлэдхэл (тэрэниие бэелүүлхэ саг болзорынь үшөө бэшэгдээгүй) элидэ гараха аюул ерэжэ болохо байна, тиигээд байбал тон муу политическэ ба сэрэгэй результат харуулжа болохо. Энэ заабари бэшэг дээрэһээ үндэһэлһэн саашанхи түсэбүүд тухай главнокомандалагшадай элидхэлнүүдые хүлеэжэ байнаб. Бүхы түрэлэй сэрэгүүдэй түсэблэжэ байһан бэлэдхэлнүүд тухай верховно командованяар дамжуулан намда мэдээсэгдэжэ байха ёһотой».—гэбэ. Энэ Гитлер гараа табиһан байгаа. Мүн энэ документ дээрэ Йоллиин, Кейтелиин, Варлимонтын ба баһа нэгэ танигдаагүй хүнэй нэрэнүүд бии байна. Багсаахада Герингын зохёоһон хэбэртэй меморандум тус документдэ хабсаруулагдана. Хоёр буулгабариин нэгэниинь генерал Шубертда адресовалагданхай.

Меморандум хадаа 1941 оной майн 2 гэһэн тэмдэгтэй. Тэрэнь иигэжэ нэрлэгдэнэ: «Барбаросс тухай гүрэнэй секретарьнартай мүнөөдэр хэһэн зүблөөнэй результадуу тухай меморандум». Документ соо хэлэгдэхэнь хадаа: «1) хэрбээ дайнай захалһанһаа хойшо 3-дахи жэлһээ эхилжэ, бүхы сэрэгүүднай Россиһаа абаһан эдеэ хоолоор хангагдажа байгаа юм хадань, дайн байлдаан үргэлжэлжэ шадаха. 2) хэрбээ бидэнэй өөһэдтөө шухала хэрэгтэй юумэнүүдые орон дотоһоон абаа һаамнай, хэдэн миллион хүнүүд туража үхэхэ байһаниинь лабтай. 3) тоһото үрһэнүүдые бултынь буляажа абаха ба зөөжэ асарха гээшэ илангаяа шухала болоно, ороохо таряан удаа тээнь орохо ёһотой. Сэрэгүүд болбол дай хэжэ байһан газар нютагуудтаа буляажа абаһан мяха-тоһоной зүйлнүүдые хэрэглэжэ болохо. 4) транспортна зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводууд, ниитэ хангалгын (түмэрэй) заводууд, бүд нэхэдэг фабриканууд гэхэ мэтын үлэмжэ ехээр дутажа байһан эд хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ байһан ажаүйлэдбэриин һалбаринууд ба Германи дотор шухала хэрэгтэй продукци бүтээжэ гаргадаг гансал тэдэ сэрэгэй заводууд хүдэлмэреэ һэргээхэ зү, шээрэл абажа шадаха. Сэрэгүүддэ хэрэгтэй ремонтно центрнүүд үргэнөөр байгуулагдаха ёһотой байһаниинь мэдээжэ. 5) имперскэ ажалай албан гү, али армиин резервнэ соединенинүүд гэхэ мэтын тусхай сэрэгүүд хадаа гол коммуникацинуудай хоорондохи үргэн ехэ тала дайдые аюулгүй байлгахын тулада эльгээгдэхэ ёһотой байна. Аюулгүй байлгагдаха ёһотой үлэмжэ шухала районуудые тодорхойлон олохо хэрэгтэй» Меморандум дээрэ фон Г. гэһэн нэрэ табяатай байба гэнэ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Ноябриин 26-ай үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, ноябриин 26. (ТАСС). Мүнөөдэр Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай үглөөнэй заседани дээрэ американска гэмнэлтын түлөөлэгшэ болбол Чехословакида добтолхо гитлеровскэ түсэб тухай документнүүдые сүүдтэ үгэжэ харуулһан байна. Тэрэнь «Ногоон түсэб» гэһэн нюуса нэрэтэй байгаа юм. Энэ түсэбтэ хабаадаха хэдэн олон документнүүдэй дунда сүүдлүүлэгшэ Кейтельтэй Гитлерэй хөөрэлдэһэниие бэшэжэ абаһан тэмдэгүүд бии. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Берлин, 1938 оной апрелиин 22.

Диссертациин үндэһэниинь хадаа «Ногоон түсэб тухай».

Апрелиин 21-дэ Гитлер генерал Кейтель хоёрой хоорондо болоһон дисскуссиин дүн.

Политическэ аспект.

1) Ямаршье шалтаг баринггүй гү, али бэеэ зүбтүүлхын аргагүйгөөр, сэлмэг огторгойдо тэнгэри дуугарһандал адляар, стратегическэ талаар гэнэдхээжэ хэһэн атака. Тэрэнэй результадынь хадаа бүхы дэлхэй дээрэхи дайсан харша үзэл һанал болохо юм, энэ гээшэ ехын аргагүй муу юумэдэ оруулха. Тиимэ хэмжээ хадаа континент дээрэ һҮҮЛШЫНГЭЭ дайсаниие үгы хэхэдэмнай зүбтэхэ юм.

2). Дипломатическэ тулалдаануудай нэгэ хэды шэнээн болоһоной һүүлдэ акция болбол аалиханаар кризистэ орожо, дайнда эбаашана.

3) Инцедентын һүүлдэ (жэшээнь немецтэ эсэргүү демонстраци болоһон дээрэһээ германска элшэн сайдые алаха гэхэ мэтэ гараһан үйлэ хэрэг гэнтэ сахилгаан түргэнөөр һужэрэн үрнихэ ябадал.

Дайн сэрэгэй төбшолол.

1) Хоёрдохи ба гурбадахи параграф соо заагдаһан политическэ арга боломжонуудые гаргахын түлөө бэлэдхэл хэхэ ёһотой. Хоёрдохи арга боломжонь һанаанда таарашагүй байна. Ушарань хадаа «Ногоонтоно» (Чехословакиие нэрлэһэн нюуса нэрэ) болтоомжолхо хэмжээнүүдые абажа болохо байна.

2) Түмэрзамаар тон олон тоото дивизинүүдые тээжэ шэрэхэ ябадал дээрэһээ сагаа гээһэн ушар болбол —энэ саг гээхые тон бага болгон агшааха зайлашагүй шухала байна,—дайнай ябуулгын үедэ сахилгаан түргэнөөр сэрэглэхэ хэрэгтэ һаад болохогүй ёһотой.

3). Дайсанай бүхэжүүлгын линиие дэлбэ сохихын зорилгоор, олон тоото точконуудтай ба стратегическэ талаар зохимжотой зүг хүдар саг дары «зарим нэгэн түрилтэ» хэхэ ёһотой байна. Иимэ түрилтэнүүд болбол (харгы зам таниха, добтолго хэхэ зорилгоёо мэдэхэ тусхай даалгабаринуудтай колоннонуудай составые мэдэхэ) арми болон агаарай сэрэгэй добтолгонуудай нэгэн доро хэгдэхэ ёһотой.

Агаарай сэрэгүүд болбол тус бүри колоннонуудые дэмжэлсэхэ ёһотой (жэшээнь доогуур ниидэдэг самолёдууд хадаа сүмэ сохигдоһон газарта бүхэжүүлгэнүүдые дэлбэ биса сохижо һалгааха, резервнүүдые нэмэжэ асарха ябадалые һаатуулха, сигналнууд, коммуникацинуудые һандаргажа гарнизонуудые гансаардуулха ябадал болоно).

4) Политическэ талаар харабал дайн байлдаануудые хэхэ түрүүшын дүрбэн үдэр хадаа шиидхэхы удхатай байха. Хэрбээ ашагтай һайн сэрэгэй амжалта түйлагдаагүй юм хадаа, лаб байса европейскэ кризис тохёолдохо болоно. Ушар баримтануудай боложо дүүрөөд байхада, харин гүрэнэй сэрэгээр оролсохо ябадалай хэрэггүй байһыень харуулха ёһотой, союзнигуудые схемэдэ (олзо хубаалтада) оруулха ба «Ногооние» һарнюулха ёһотой.

Ушар иимэһээ: түрүүшын сүмэ сохилго ба резервнүүдые татажа асарха ябадалай хоорондохи сагай забһарыень хороохо, моторизованно армиин эрид шууд ба хайра гамгүй түрилтэ хэхэ (жэшээнь Пильзен, Прага хүндэлэн).

5). Хэрбээ болохо байгаа һаань «Улаантанай» (тэрэнь Баруун фронт гэһэн нюуса нэрэ) транспортна ябадалые таһалан бутаргаха. «Улаантанай» стратегическэ сэрэгүүдые нэгэн доро суглуулха ябадал «Улаантаниие» таарамжагүй ябадалда хүргэжэ болохо юм. Нүгөө талаһаа «Улаантанай» түсэбые ямаршье сагта хүсэндэнь оруулжа болохо ёһотой байна.

Пропаганда.

1) Чехословакида немецүүдэй гаргаһан абари зан тухай листовконууд.

2) Чехүүдые гансаардуулха гэһэн запшалгатай листовконууд.

Тэрэ үедэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй талаар Гитлерэй адъютант байһан Шмундт гэгшын нэрэ тэрэ документдэ бэшэгдэнхэй. Энэ гол ехэ документын хажууда угаа олон бэшэг тэмдэгүүд, Чехословакида добтолхо хэрэгтэ дипломатическа бэлэдхэл хэхэ тухай гадаада хэрэгүүдэй министерстводэ эльгээгдэхэ гэһэн телеграммануд болон тэмдэгүүд, илангаяа Муссолиниие барисаатай болгохо тухай зүбшөөрэлыень абаха шухала гэжэ Муссолиниин дэргэдэ һууһан немецкэ элшэн сайдта эльгээһэн бэшэг.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1-60; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышлен... —7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.).

—00494. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.